

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

РОЛЬ МЕТОДИСТА В ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ СЕРВІСІВ ВЕБ 2.0

Методичні рекомендації

Харків 2015

Роль методиста в професійному розвитку бібліотечних працівників за допомогою сервісів Веб 2.0 : методичні рекомендації / Департамент культури і туризму Харк. облдержадмін., Харк. обл. універс. наук. б-ка ; ред.-уклад. В.С. Ручка. – Харків : ХОУНБ, 2015.

Методичні рекомендації “Роль методиста в професійному розвитку бібліотечних працівників за допомогою сервісів Веб 2.0” знайомлять з основними можливостями застосування сервісів Веб 2.0 в практиці бібліотек, зокрема в методичній діяльності.

Видання розраховане на бібліотечних працівників.

Укладач:	В.С. Ручка
Редактор:	Г.В. Бакаєва
Комп’ютерний набір:	В.С. Ручка
Комп’ютерна верстка:	В.С. Ручка
Відповідальний за випуск:	Н.І. Шостко

Розвиток технологій радикально трансформує звичні предмети і століттями сформовані громадські простори і відносини. Навіть такі, здавалося б, консервативні суспільні інститути, як бібліотеки, все швидше змінюються до невпізнання. Перед бібліотеками стоїть завдання доводити свою конкурентоспроможність у цифровій ері не тільки в якості книгосховищ. Бібліотеки приймають правила гри часу і перетворюються на високотехнологічні медійні центри, а на питання: «Навіщо приходити в бібліотеку, якщо прочитати практично що завгодно можна завжди і скрізь?» - Відповідають новими несподіваними ідеями.

Веб 2.0. - це платформа, сервіс, сукупність безкоштовних додатків, що допомагають створювати та поширювати інформацію за допомогою альтернативних засобів сприйняття. Головною особливістю Web 2.0 є принцип залучення користувачів до наповнення та багаторазової вивірки контенту.

Веб 2.0 – друге покоління мережевих сервісів Інтернету, за допомогою яких можна організувати наступну колективну діяльність:

- викладення думок, замітки і коментування чужих текстів – Живой журнал, Живой Интернет, Блог.Ру, Blogger, Вікіпедія, Летописи.Ру тощо;
- спільний пошук інформації – Свики, Google, Флексум; спільне зберігання закладок – БобрДобр, Сто Закладок, Меморі.ру, Румарк, МоёМесто, News2.ru, Цветные полоски;
- спільне зберігання і створення медіафайлів (фотографії, схеми, малюнки – Фликр, Панорамио, Пикаса, Фотодия, Фламбер, КаляМаля, CoDraw тощо; відео – YouTub, TeacherTube, Rutube, Rambler Vision, Відео@mail.ru; подкасти – аудіофайли – Audacity, PodOmatic);
- зберігання презентацій – SlideShare, Spresent, Scribd; створення анімаційних та інтерактивних історій – Scratch; створення трьохвимірних розповідей – Alice;
- створення і використання карти знань – Визуальный словарик, Bubbl.us, FreeMind, GraphViz;
- створення і редагування документів – Вікіпедія, Google, Zoho;

- соціальні геосервіси – Карти Google, Карти Google + WikiWiki, Об'ємна модель Землі Google, Панараміо;
- інтерактивні анкети – Анкетёр.ru; бокси для зберігання інформації в мережі – бокс від Яндексa;
- закриті групи – від Google обмін повідомленнями (чати, форуми, телеконференції) – меседжери, Скайп, ISQ.

Познайомимося більш детально з деякими сервісами, які бібліотеки активно використовують для роботи з користувачами!

WIKI – сервіс, який підтримує колективну роботу більшості авторів над загальною колекцією пов'язаних гіпертекстових записів.

Сфера застосування – створення ресурсів по різноманітній тематиці; залучення користувачів до створення спільного контенту (сайт «Вуршуд» Національної бібліотеки Удмуртської Республіки <http://vorshud.unatlib.org.ru/index.php/>); створення загальнодоступних ресурсів для навчання користувачів, статей про бібліотеки в Вікіпедії. Форматування тексту і вставка різних об'єктів в текст відбувається з використанням вікі-розмітки. Найбільш популярні з них: Вікіa (<http://www.wikia.com>), Вікі-сайт (<http://ru.a.wiki-site.com>).

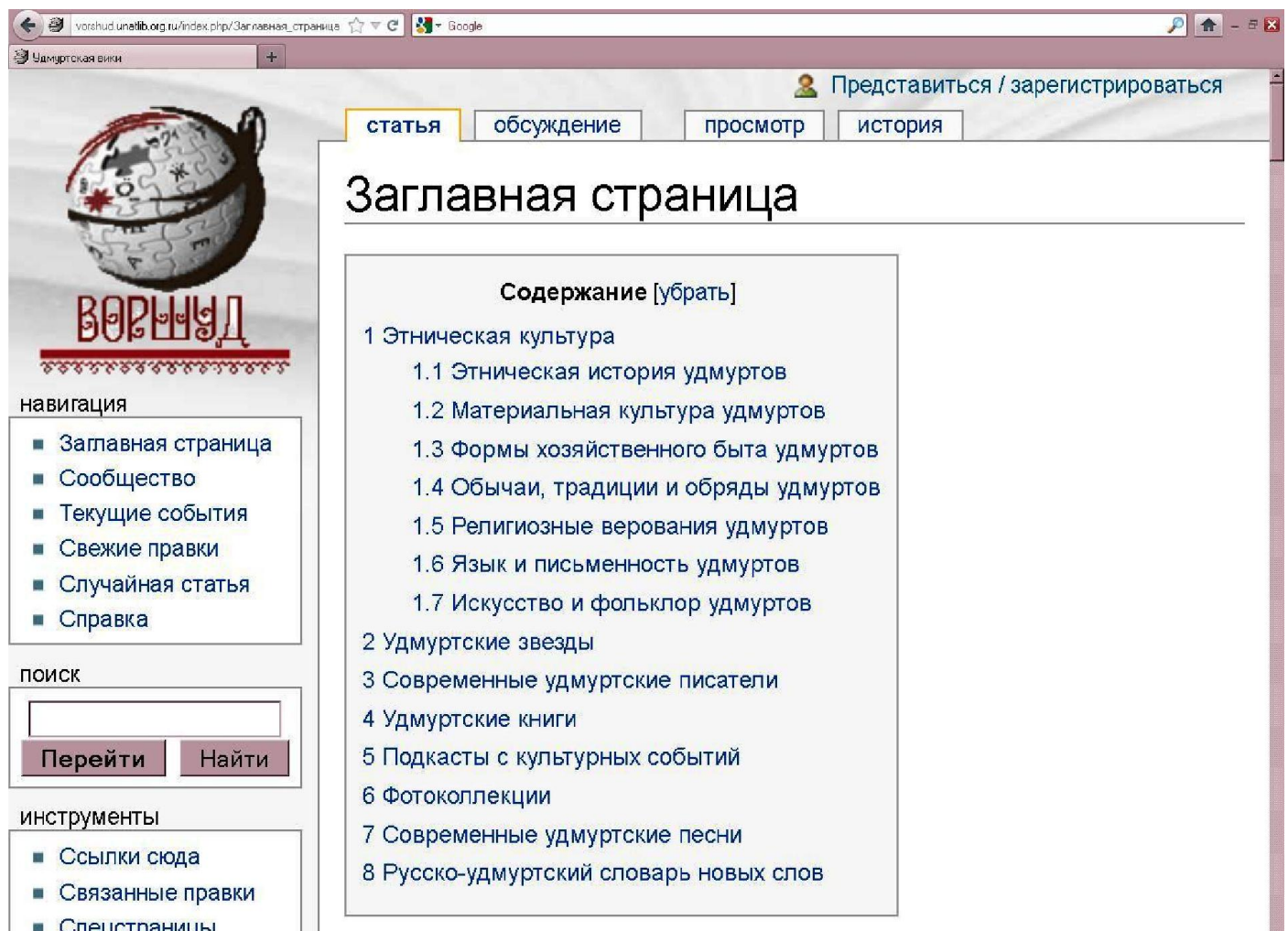
Основні можливості використання Вікі сервісів в практиці бібліотек передбачають: створення документів, які потребують колективної участі, наприклад, проектів; організацію спільної науково-дослідної роботи. Для цього перш за все потрібно сформулювати мету створення вікі, визначитись з її тематикою та чітко визначити коло осіб, яким буде доступне редагування сторінок. Немає потреби створювати наукову енциклопедію, одної Вікіпедії вже достатньо.

Бібліотеки активно використовують ВІКІ-проекти для поширення інформації про заклад, його послуги. Прикладом такої роботи може стати досвід публічних книгозбірень Києва, які розмістили відомості про міську ЦБС в Вікіпедії: вільній енциклопедії (http://uk.wikipedia.org/wiki/Публічні_бібліотеки_Києва). Відвідувачам цього ресурсу пропонуються матеріали про історію бібліотек, їх адреси,

характеристику, статистичні дані діяльності, фото, адреси офіційних сайтів, посилання на інші ресурси, які містять інформацію про книгозбірні.

Національна бібліотека Удмуртії з використанням технологій wiki створила свій розділ – «Воршуд» і наповнює його не розповідями про себе улюблену, а матеріалами про етнічну культуру удмуртів.

В змісті поки що тільки шість розділів: «Етнічна культура», «Удмуртські зірки», «Удмуртські книги», «Підкасти з культурних подій», «Сучасні удмуртські пісні» і «Російсько-удмуртський словник нових слів».

Розділ “Воршуд” (Національна бібліотека Удмуртії)

А в «Етнічній культурі» ще є сім підрозділів: «Етнічна історія удмуртів», «Матеріальна культура удмуртів», «Форми господарського побуту удмуртів», «Мови і письменність удмуртів», «Мистецтво і фольклор удмуртів».

Будь-який зареєстрований користувач може самостійно поповнити розділ, відредагувати його і послухати музику. Це дуже вдалий приклад веб-продукту сучасної бібліотеки, орієнтованого на користувача. Дотого ж з мінімальними витратами на програмістів, дизайнерів і оптимізаторів. І з точним виходом на цільову аудиторію і широку аудиторію загалом.

Цікавий спільний проект був створений німецькомовною Вікіпедією разом з бібліотеками Німеччини. В Вікіпедії більше ніж 20 % від загальної кількості статей присвячені людям. І коли виникла ідея видати цей ресурс на компакт-дисках, стало необхідно провести додаткову роботу по систематизації даних з метою надання їх в різних форматах.

Для реалізації цього проекту виникла ідея зв'язати статті в Вікіпедії з бібліотечними авторитетними файлами. Німецька національна бібліотека згодилася брати участь у втіленні цієї ідеї. Були зроблені деякі програмні зміни і створений інструмент для порівняння бібліотечних записів з метаданими Вікіпедії. Таким чином, кожен користувач міг самостійно провести роботу з порівняння статті з даними авторитетного фалу і сторити між ними зв'язок.

Співпраця була доволі успішною. За короткий час (2 тижні) користувачами були встановлені посилання більш ніж на 22 тис. статей. Крім того, був запропонований великий список пропозиції по внесенню змін в авторитетні файли, оскільки в них також виявлялися помилки. Таким чином, проект, виявився корисним і для бібліотеки, збагативши її знанням зовнішніх користувачів. Крім того, посилання з Вікіпедії тепер приводять читачів в каталог НБ Німеччини. Тепер будь-який користувач Вікіпедії може легко стати користувачем національної бібліотеки.

БЛОГИ – веб-сайт, основний вміст якого – записи, що регулярно додаються (мережевий журнал), містять текст, зображення або мультимедіа. Блог може виступати як платформа для ведення сайту бібліотеки; інформаційна підтримка окремого проекту бібліотеки; організація товариств; як інструмент новин при відсутності на сайті бібліотеки стрічки новин; персональні блоги бібліотекарів на

бібліотечні і прибібліотечні тематики як засіб розвитку професійної комунікації; засіб зворотнього зв'язку між користувачем та бібліотекою.

Для блогів характерні записи короткочасової значимості, відсортировані в зворотньому порядку (останній запис зверху). Відмінність блогу від традиційного щоденника обумовлюється середовищем: блоги зазвичай публічні і мають сторонніх читачів, які можуть вступити в публічну полеміку з автором (в коментарях до блогозапису або своїх блогах).

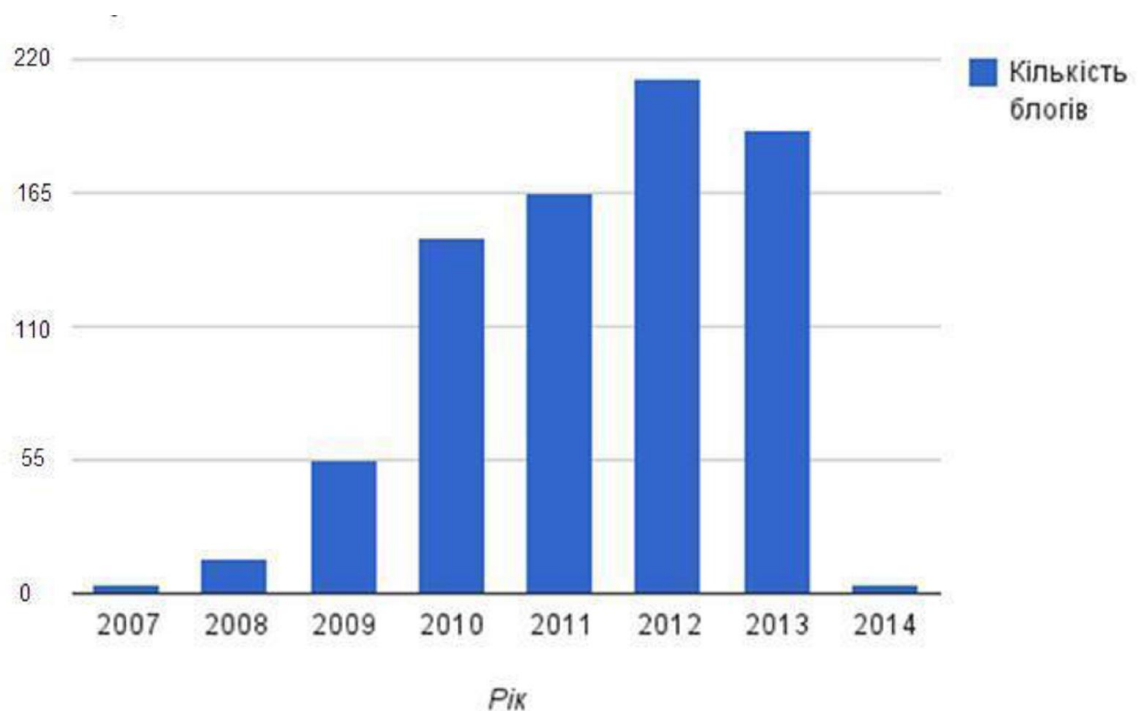
Людей, які ведуть блог, називають блогерами. Сукупність всіх блогів мережі прийнято називати блогосферою. Для блогів характерна можливість публікації відгуків (коментарів, «коментів») відвідувачами. Вона робить блоги місцем мережевого спілкування, яке має ряд переваг перед електронною поштою, групами новин, веб-форумами і читачами. Найбільш популярні платформи: blogger.com, livejournal.com, Блоги@Mail.Ru (<http://blogs.mail.ru>), <http://www.liveinternet.ru/>, Я.ру (<http://my.ya.ru>).

Основні можливості застосування блогів в роботі бібліотек у таких напрямках як: створення оглядів видань та рекомендованих списків, анонсування новин та заходів, розміщення фото, відео і аудіо віджетів, перегляд та коментування планів, положень та офіційних документів, складання «чорних списків» боржників, проведення конкурсів, інтерактивних ігор, ініціювання дискусій на професійні теми.

Для ефективного ведення блогу бібліотекар, який веде блог, повинен мати почуття слогу і літературний талент та відноситися відповідально до вибору дизайну блогу. Дизайн не повинен бути зухвалим, дратівливим. Краще всього, якщо це буде бібліотечна тематика або нейтральні тони. Не варто переповнювати блог віджетами. Необхідно подумати, які елементи дійсно потрібні вашому блогу, а які ні (категорії, RSS, теги, архів записів). Якщо це можливо, то краще відключити ті, які непотрібні. Блоги багато в чому популярні через періодичність і регулярність оновлень – писати потрібно так часто, як це тільки можливо. Для інших блогерів бажано писати гостьові пости. Завдяки таким постам, можна розповісти про себе і свій блог в блогах інших авторів. Це дасть шанс заманити нових читачів на ваш блог. Бажано брати участь в блогерських конкурсах. Це гарний спосіб заявити про себе, тому що

якщо ви потрапите в число кращих, на вас обов'язково поставлять посилання. Слід залишатися вірним темі свого блогу та надавати читачам унікальний контент. Необхідно придумувати цікаві заголовки, щоб вони були помітні. Пости блогу повинні вміщати думки автора чи коментарі. Текст потрібно ілюструвати фотографіями або відео, адже суцільний текст важкий для сприйняття.

Перші бібліотечні блоги за кордоном з'явилися у 1998 р., в Україні – у 2007 р. Найбільшої активності по створенню українські професійні «щоденники» набули у 2012 році. На середину 2014 р. в українській бібліотечній блогосфері нараховано 216 блогів.

Динаміка появи бібліотечних блогів в Україні (2007-2014 рр.)

Серед 216 виявлених нами на кінець травня 2014 р. бібліотечних блогів України є як авторські («Могилянська бібліотекарка», «Пан бібліотекар», «Бібліотечний гопак» та ін.), так і корпоративні (блоги бібліотек, їхніх об'єднань, відділів – «Блог Кіровоградської ОУНБ», «Голобська селищна бібліотека», «Юношеские библиотеки Украины» та ін.).

В українській блогосфері активно представлені відділи та сектори мистецтв бібліотек — «Життя в мистецтві» (блог відділу літератури з питань мистецтв

Волинської ОУНБ ім. Олени Пчілки), «У світі прекрасного» (сектору мистецтв Тернопільської обласної бібліотеки для молоді). Ці блоги інформують постійних читачів та залучають нових відвідувачів через повідомлення про мистецькі заходи, що відбуваються в бібліотеках, та анонси мистецьких подій. Їхня читацька аудиторія чітко визначена – люди, яким небайдуже мистецтво в різних його проявах.

Значна кількість проаналізованих блогів (23) призначена прямо чи опосередковано для професійного розвитку бібліотекарів. Це «Libr.Net» (методичний блог Рівненської державної обласної бібліотеки), «Бібліоконтинент Вінничина» (Вінницької ОУНБ імені К.А. Тимірязева), «Методист бібліотеки» (блог науково-методичного відділу Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г. Короленка), «Бібліотечний автобан» (програми «Бібліоміст»), «Бібліоміст Івано-Франківськ» та ін. У них анонсуються важливі для бібліотек заходи, акції, подаються звіти про проведену методичну роботу, інформація про досягнення в галузі медіатехнологій, пропонуються для обговорення проблемні питання бібліотечної роботи тощо. Методичний блог допомагає оперативно донести до колег певні рекомендації, обговорити аспекти діяльності й проблеми, продемонструвати нове та краще.

Результати аналізу українських блогів свідчать, що значна частина некоментованих блогів містить ілюстровані звіти про масові заходи, написані протокольною мовою, бібліотечні новини, анонси подій; їхній зміст рідко оновлюється.

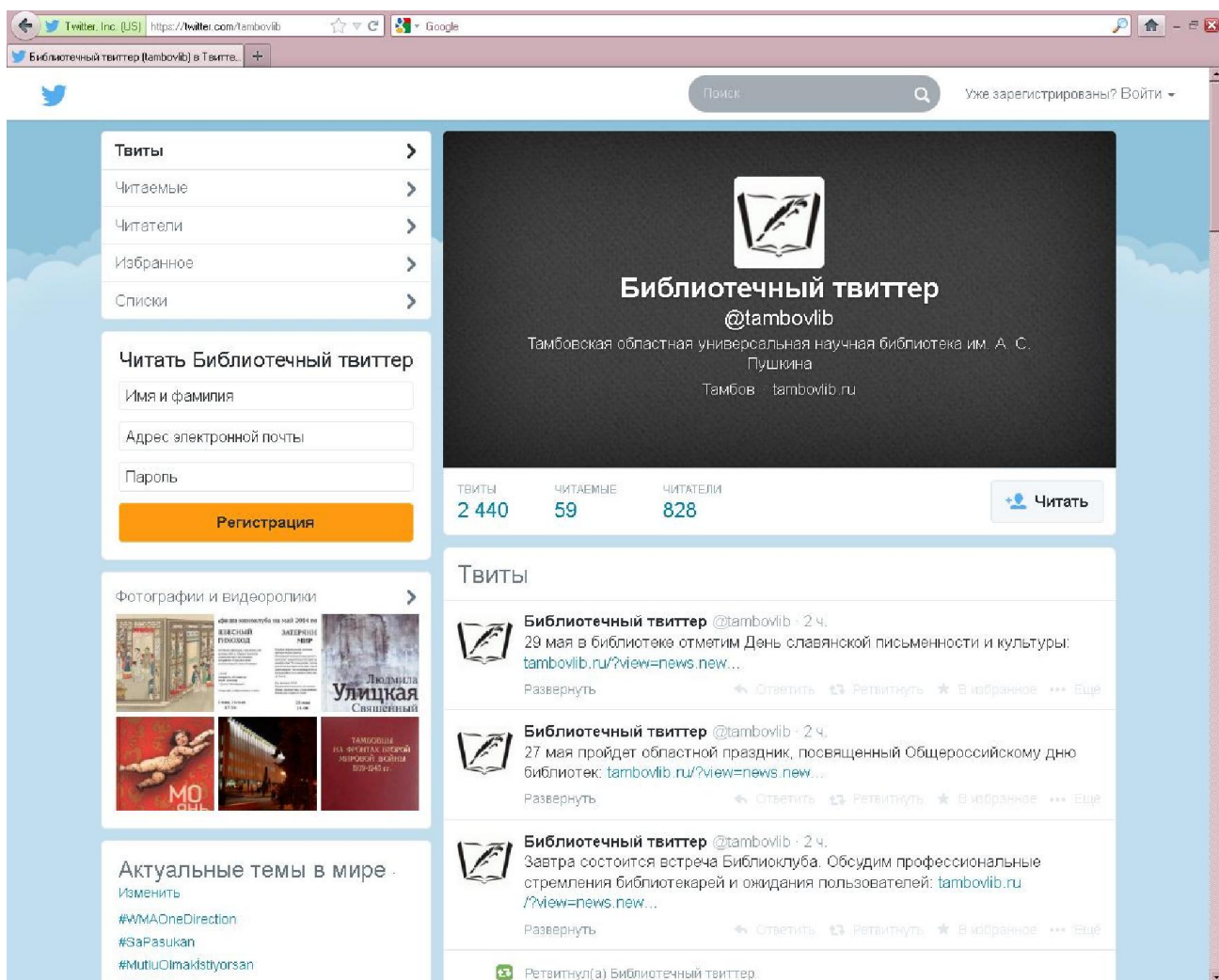
Найбільш коментованими є бібліотечні блоги, що містять інформацію про інновації в установах, їхній розвиток за кордоном, продукти і послуги, які можна запровадити в українських бібліотеках, тобто сприяють підвищенню професійного рівня їхніх фахівців. Серед них привертає увагу значна кількість коментарів до постів авторських блогів і поодинокі коментарі в корпоративних блогах.

МІКРОБЛОГИ (англ. micro-blogging) – це форма блогінгу, яка дозволяє користувачам писати короткі замітки і публікувати їх; кожне таке повідомлення може бути переглянуте і прокоментоване в режимі чату ким завгодно, або

обмеженою групою осіб, які можуть бути вибрані користувачем. Ці повідомлення можуть бути передані різними способами, включаючи такі, як текстові повідомлення, миттєві повідомлення, електронна пошта, або web-інтерфейс.

Сфера застосування – розсилка новин бібліотеки; засіб зворотнього зв'язку між користувачем і бібліотекою; проведення конкурсів, інформаційна підтримка заходів і корпоративних заходів; розвиток професійної комунікації.

Основні можливості їх застосування в практиці бібліотек це перш за все: публікація новин бібліотеки, огляди і анонси бібліотечних заходів, новинки фондів і послуг, короткі поради по користуванню як бібліотекою в цілому, так і окремими її частинами: каталогами, картотеками, платними послугами, сайтом, публікація посилань на цікаві статті про бібліотеки, книги або інформаційну грамотність, відповіді на питання користувачів, публікація інформації про видатних діячів по профілю бібліотеки.

Мікроблог Тамбовської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О.С. Пушкіна

Для успішного ведення мікроблогів необхідно в налаштуваннях акаунта вказати назву бібліотеки і посилання на сайт, а в поле «Про вас» вказати імена бібліотекарів, які пишуть в Твіттер. Твіттер необхідно використовувати як інструмент для спілкування, а не мовлення, і відповідати на особисті повідомлення і нагадування. Регулярно потрібно виконувати пошук по Твіттеру на предмет згадок і не ігнорувати розмови про свою бібліотеку. В день необхідно писати приблизно від 1 до 5-6 разів.

RSS-АГРЕГАТОРИ – інструменти, здатні збирати з Інтернету необхідну користувачеві інформацію і видавати її в зручному для нього вигляді. Це дозволить інформувати користувачів про новини бібліотеки, нові надходження, нові послуги, новини сайту і т.д.; дасть можливість організувати довідково-інформаційну роботу.

Основні можливості застосування в практиці бібліотек RSS-агрегаторів: створення спеціальних пропозицій для підписників (наприклад, скидки на платні послуги); розміщення інформації в інших інформаційних джерелах (сайти новин, сайти партнерів та ін.); просування особистого веб-сайту (RSS-стрічки з посиланнями повертають користувачів на ваш сайт); реклама в RSS-стрічках; публікація анонсів і новин бібліотеки.

Для того, щоб підписалися на RSS-розсилку блогу, необхідно розмістити велику помаранчеву іконку RSS на видному місці, а також невелику іконку в кінці кожної статті, адже багато людей підписуються після статті, яка сподобалася. Краще створювати повнотекстові RSS-фіди, бо багатьом не подобається переходити на сайт для читання повного варіанту. Потрібно паралельно надати можливість підписки на оновлення і через пошту. Максимально потрібно понизити кількість кроків для підписки на канал блогу. І головне, необхідно написати статтю про те, що таке RSS і як підписуватися на оновлення блогу.

СЕРВІСИ КОЛЕКТИВНОГО ЗБЕРІГАННЯ ЗАКЛАДОК (СОЦІАЛЬНІ ЗАКЛАДКИ) (<http://bobrdobr.ru/>, <http://memori.ru> та ін.) – це рекомендаційні сервіси, за допомогою яких відбувається категоризація інформації шляхом створення

закладок та випадкових смислових міток (тегів). Соціальні закладки дають можливість розміщувати ресурс з урахуванням його «визнаної користі». Сервіси колективного зберігання закладок допомагають в формуванні рекомендаційних колекцій інтернет-ресурсів, систематизації і категоризації інформації за рахунок тегів, заохочення користувачів до створення колекцій Інтернет-ресурсів (наприклад, бібліотекарі складають списки ресурсів за певною тематикою і запрошують користувачів доповнити ці списки необхідними матеріалами).

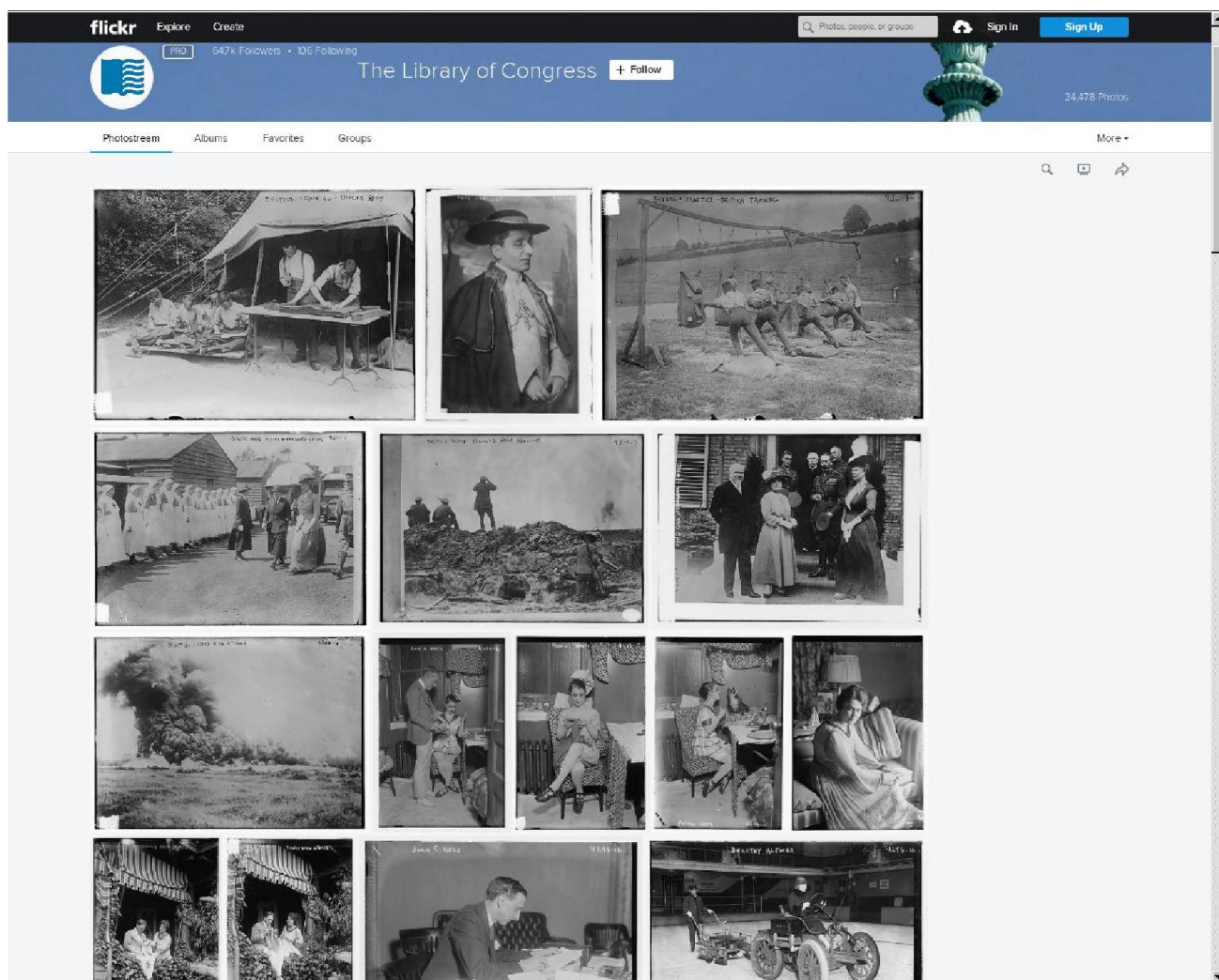
МУЛЬТИМЕДІЙНІ СЕРВІСИ (Flickr, YouTube ті ан.) – фото- і відеосервіси, які дозволяють зберігати, систематизувати фотографії, відео, обмінюватися ними.

Сфера застосування – надання фото-, відеоматеріалів, які висвітлюють діяльність бібліотеки; створення колекцій фото- і відеоматеріалів; створення віртуальних екскурсій, галерей; організація дистанційного навчання користувачів.

Фото- і відеосервіси в зв'язку зі зростом благополуччя населення і зменшенням ціни на фототехніку користуються особливою популярністю. Мається на увазі, що користувач максимально легко може завантажити фотографії зі свого мобільного телефону чи іншого пристрою і поділитися ними зі світом. Він може виділяти на них об'єкти і описувати їх окремо, може помічати їх мітками. Вони також можуть надати це право іншим користувачам інтернету, і друзі чи малознайомі люди залишають коментарі, підписуються на оновлення улюблених авторів та ін. В російськомовному просторі цю функцію виконує в основному ФОТО@mail.ru, його більш ранній західний аналог – flickr.com. Що ж може бути спільного у бібліотек і фотосховищ? Відповідь на це питання придумала бібліотека Конгресу США.

В січні 2008 р. Бібліотека Конгресу запустила проект разом з відомим хостером фотографій Flickr.com, виклавши в мережу більш ніж 3000 фотографій із колекцій 1930-х і 40-х рр. Бібліотека закликала користувачів ставити мітки, коментувати і залишати замітки на викладених фотографіях в надії на те, що це збагатить не тільки громаду, але й самі колекції. Адже більшість фотографій містить невідомі об'єкти і тому бібліографічний опис цих об'єктів дуже убогий. Проект

приніс свої результати. На 20 березня оновлена інформація в 68 бібліографічних записах. На 10 травня – в 127 записах.

Спільний проект Бібліотеки Конгресу і хостеру фотографій Flickr.com

На прикладі цього проекту видно, як втілена ідея породжує процес самоорганізації, і вже можна сказати, що він об'єднує не тільки потенційних користувачів бібліотеки, але й саму бібліотеку. Цей проект розширює можливості залучення потенційного читача в бібліотеку. В даному випадку по переходу з зображення користувач потрапляє в розділ колекції Бібліотеки Конгресу, з якого просто не можна піти байдужим.

Громадська бібліотека Чикаго запустила проект YouMedia, приймають участь в якому ті, хто вже народився в епоху високотехнологічних бібліотек і в чій свідомості вони не будуть асоціюватися з горою книг на полках і суворою

тітонькою-бібліотекарем. Діти проходять інтерактивні навчальні програми, знайомляться з роботою 3D-принтера і 3D-сканера, лазерного станка, а також організовують 3D-відеоконференції, використовуючи Kinect Camera.

ПОТОКОВЕ МУЛЬТИМЕДІА – це мультимедіа, яке безперервно отримується користувачем від провайдера потокового віщення. Це поняття застосовується як до інформації, яка розповсюджується через телекомунікації, так і інформації, яка з самого початку розповсюджувалась шляхом потокового віщення (наприклад, радіо, телебачення) або непотокової (наприклад, книги, відеокасети, аудіо CD).

Основні можливості застосування потокового мультимедіа в практиці бібліотек: огляди книг, відео і аудіозаписи бібліотечних заходів, відеоекскурсія по бібліотеці, зйомка фільмів і роликів читачами бібліотеки, відео і аудіо керівництва по використанню і застосуванню (каталогів, послуг), презентації і реклама.

До початку створення медіа-повідомлення необхідно сформулювати його ідею та мету. Обрати краще вузьку тему або не більше 2-3 тем на одне медіа-повідомлення. Повідомлення повинне починатися з привітання і оголошення його змісту. Доносити думку потрібно як можна простіше і зрозуміліше, за рахунок спрощення складних мовних конструкцій, заміни дієприкметникових зворотів і непрямих відмінків більш простими формами. Необхідно забезпечити цікавість і актуальність інформації, виробити зрозумілу, не дратівливу манеру викладення та намагатися створити фірмовий стиль. При створенні повідомлення краще використовувати по можливості найбільш якісне апаратно-програмне забезпечення. Оптимальний час медіа-повідомлення складає від 3 до 5 хвилин.

ПОДКАСТИНГ – система, яка дозволяє створювати і передавати звукову або відеоінформацію в Інтернеті, формувати підписку на аудіо- і відеоконтент. Допомогає в організації відеоконференцій, соціокультурних заходів, які проводить бібліотека (аудіо- і відеозаписи професійних заходів); створенні дистанційних курсів для навчання користувачів; представлення інформації новин.

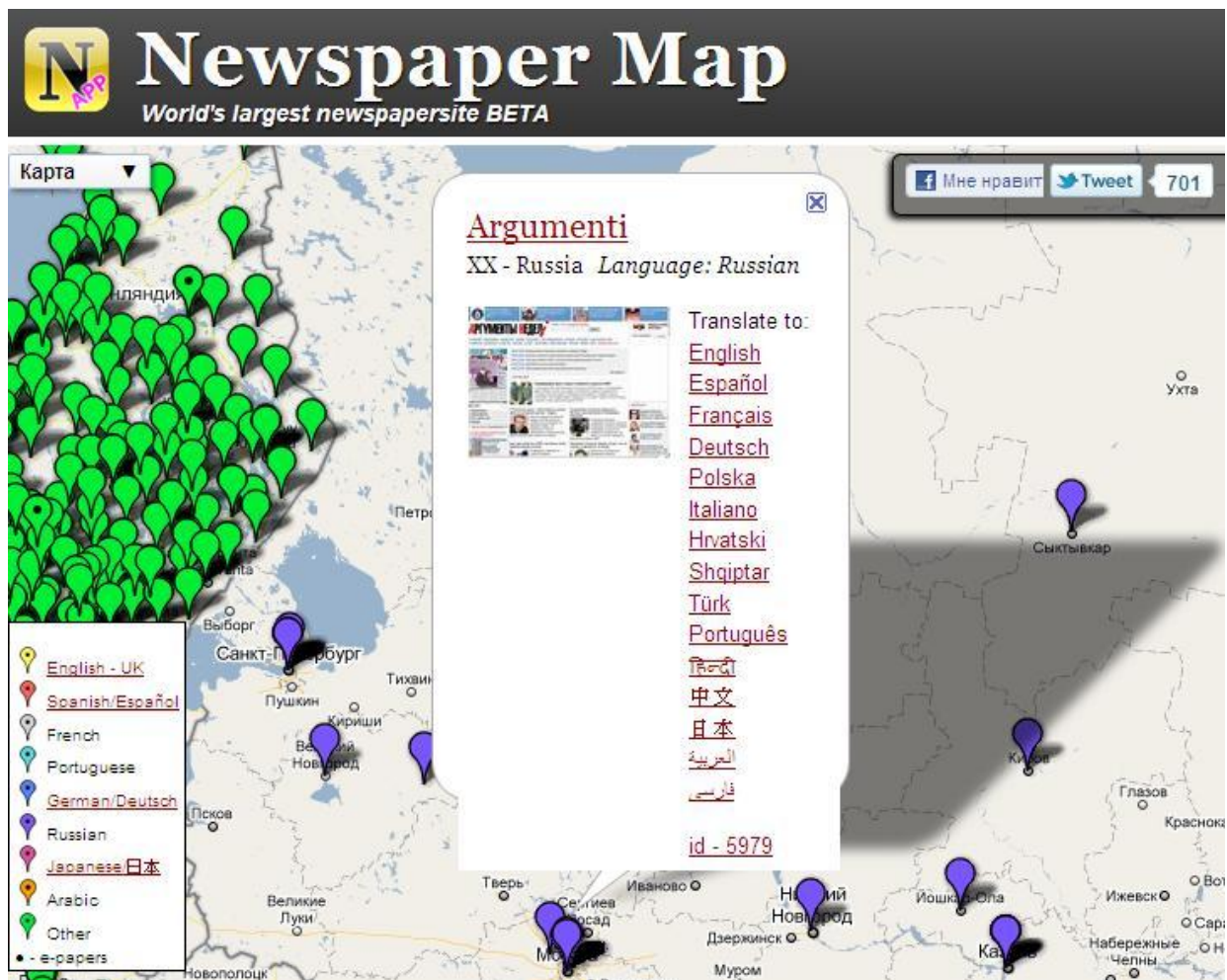
ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ СЕРВІСИ (GoogleMaps, Foursquare і т.д.) – сервіси, які дозволяють працювати з цифровими картами і глобусами.

Приклад використання геоінформаційних сервісів

Сфера застосування – прив'язка бібліотеки до географічних сервісів; розробка і проведення навчальних ігор, конкурсів тощо.

Цікавим і дуже «бібліотечним» є сервіс – **КАРТА ОНЛАЙН-ГАЗЕТ СВІТУ** з можливістю пошуку за назвою, мовою, місцем видання і подією – <http://newspapermap.com/>.

Карта онлайн-газет світу (Newspaper Map)

На карті можна знайти газети зі всього світу, більшість з них можна перекласти на інші мови одним натиском кнопки. В багатьох випадках можна також знайти посилання на сайти газет в соціальних медіа, як YouTube, Twitter і Facebook. Карта постійно поповнюється зусиллями самих же користувачів.

СОЦІАЛЬНІ СЕРВІСИ – методи соціального навчання. Дозволяють організовувати і проводити масові заходи; інформувати користувачів про новини бібліотеки; надавати фото-, відеоматеріали, які висвітлюють діяльність бібліотеки; створювати віртуальні екскурсії, галереї; організовувати дистанційне навчання користувачів; опитування. Соціальні сервіси – це засіб зворотнього зв'язку між

користувачем і бібліотекою. Допомагають в розвитку професійної комунікації. Чати, системи обміну миттєвими повідомленнями в мережі (Meebo, Skype, ICQ та ін.) допомагають в організації віртуально-довідкового обслуговування; бібліотечного консалтингу. Форуми, гостьові книги та ін. – засіб зворотного зв'язку між користувачем і бібліотекою.

СОЦІАЛЬНА МЕРЕЖА – це інтерактивний багатокористувацький веб-сайт, контент якого наповнюється самими учасниками мережі. Сайт являє собою автоматизоване соціальне середовище, яке дозволяє спілкуватися групі користувачів, об'єднаних спільним інтересом. До них відносяться і тематичні форуми, особливо галузеві, які активно розвиваються в останній час. Зв'язок здійснюється за допомогою веб сервіса, внутрішньої пошти і миттєвого обміну повідомленнями. Соціальні мережі орієнтовані для пошуку людей за інтересами, але і самих об'єктів цих інтересів: веб-сайтів, музики для прослуховування і т.п. Популярні соціальні мережі: Вконтакте, Facebook, Однокласники, Мой Мир, MySpace.

Основні можливості їх застосування в практиці бібліотек це: пошук і підбір персоналу, спілкування з користувачами реальними і потенційними, професіональне спілкування і професіональний розвиток, методична допомога, організація і проведення конференцій, семінарів, тренінгів, маркетингова діяльність (залучення нових користувачів, маркетингові дослідження), електронні виставки, путівники і керівництва (відео, аудіо), інформування про нові надходження, публікація новин і анонсів заходів, фото і відео звітів, профільні додатки (доступ до ЕК), таргетирована реклама, розміщення тендерів.

Профіль бібліотеки в соціальній мережі повинен бути максимально повним, потрібно обрати підходящий URL, який легко запам'ятовується (наприклад, <http://vkontakte.ru/biblioteka>), офіційний представник бібліотеки обов'язково повинен бути серед адміністрації групи, якщо така створена, і бути постійно на зв'язку. Група повинна бути активною, дружелюбною і комунікабельною. Публікації і повідомлення потрібно обов'язково перевіряти на наявність помилок, не

порушувати авторські права, не розміщувати фотографії і особисті дані інших осіб, без їх згоди. Час від часу потрібно створювати тематичний розважальний контент, потрібно намагатися бути активними та уникати конфліктні ситуації.

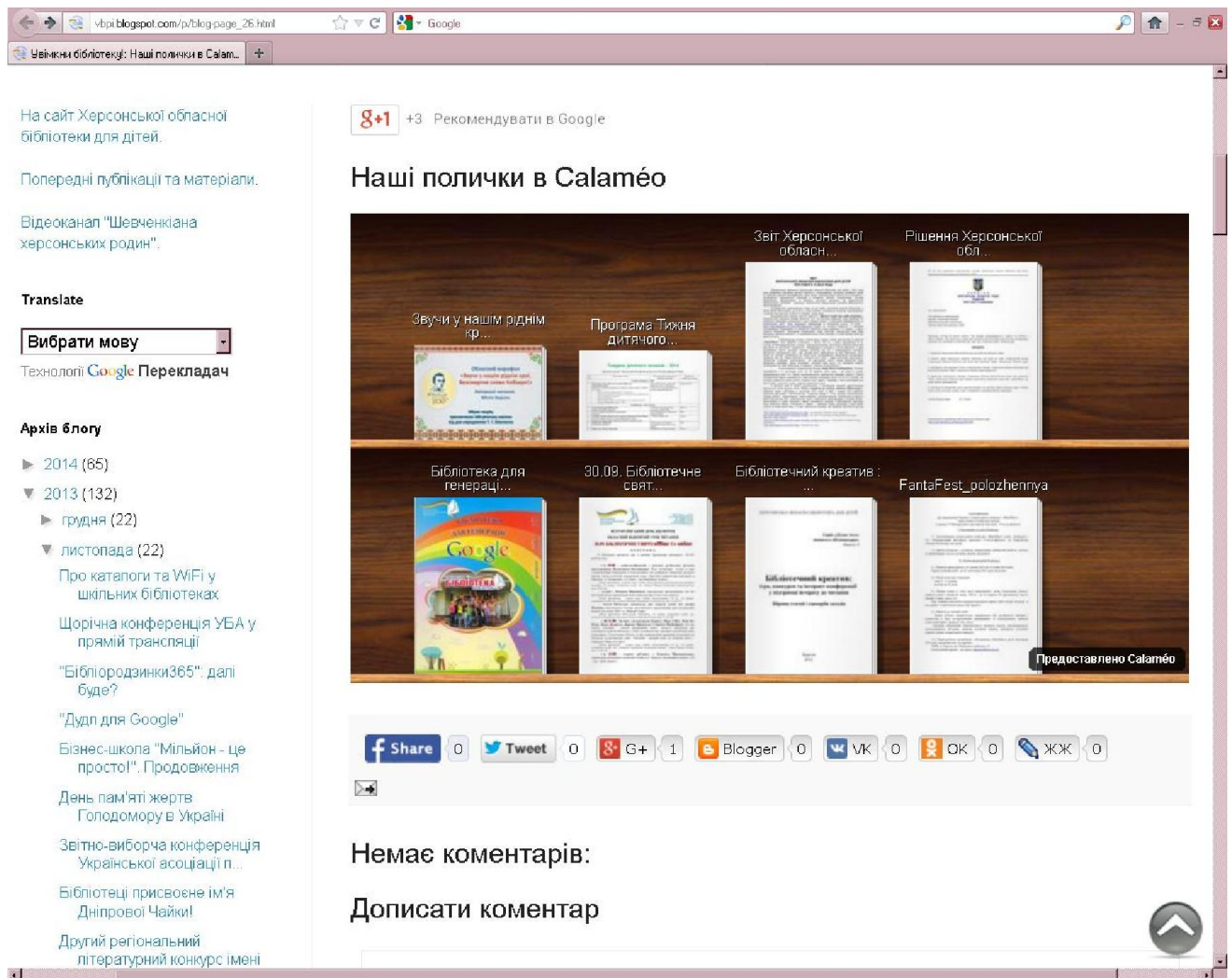
СИСТЕМА МИТТЄВОГО ОБМІНУ ПОВІДОМЛЕННЯМИ – спосіб обміну повідомленнями через Інтернет в реальному часі через служби миттєвих повідомлень, використовуючи програми-клієнти. Можуть передаватися текстові повідомлення, звукові сигнали, зображення, відео, а також проводяться такі дії, як спільне малювання або ігри. Багато з таких програм можуть застосовуватися для організації групових текстових чатів і відеоконференцій.

Системи миттєвого обміну повідомленнями використовуються в практиці бібліотек як: віртуальна довідка, засіб професійного спілкування, проведення нарад, конференцій та семінарів, спілкування з цільовою аудиторією, направлене на покращення взаємовідносин.

Миттєве повідомлення не повинно бути заміною електронній пошті, їх не можна використовувати для передачі конфіденційної інформації, сеанс обміну повідомленнями між двома користувачами повинен складати не більше 5 хв. Якщо питання потребує довшого обговорення, то краще скористатися іншими засобами зв'язку. Завершити розмову повинен той, хто її ініціював. Для того, щоб позбавити себе необхідності відповідати на чисельні питання і зекономити час можна використати можливості в встановленні різних статусів («Зайнятий», «Не турбувати»).

CALAMEO – міжнародний сервіс для публікації інтерактивних електронних документів в Інтернеті і засіб для спілкування.

Сфера діяльності – публікація корпоративних журналів, звітів, презентацій і т.д. створення ресурсу для навчання користувачів; розвиток професійної комунікації.

Книжкова полицка в блозі за допомогою Calameo

Calameo – це французький сервіс, відкритий в квітні 2008 року. Він призначений для публікації документів онлайн і створення інтерактивних публікацій – електронних документів для читання з комп'ютера. При цьому створюється враження читання паперового документу: можна перегортати сторінки, відмічати цікаві місця, збільшувати масштаб зображення... в журналах, брошурах, каталогах, звітах, презентаціях і не тільки.

Бібліотеками даний сервіс може використовуватися для розміщення онлайн своїх видань, звітів, документації; оформлення віртуальних виставок; створення віртуальних фотокниг по заходам для публікації на сайті або в блозі.

ПРОЕКТ REALTIMEBOARD – онлайн-дошка для роботи над ідеями і проектами. Вона актуальна і необхідна для бібліотечних працівників, так як вони пишуть багато грантових проектів і дошка полегшить цю роботу. На дошку можна прикріпити картинки і PDF-файли, завантажувати свої Google Docs, клеїти стікери, малювати маркерами, залишати текстові замітки і коментарі до будь-яких елементів. Крім того, що в RealtimeBoard можна за допомогою простих і зрозумілих інструментів наочно представити інформацію, на онлайн-дошці можна працювати над ідеями і проектами разом з командою, в т.ч. в реальному часі.

Проект RealtimeBoard

RealtimeBoard пропонує багато можливостей для тих, кому необхідно наочно представити інформацію – в схемах і картинках, майндмехах та інших візуальних способах. Крім того, в RealtimeBoard можна віддалено працювати з командою з будь-якої точки світу, що корисно для підприємців, фрілансерів, творчих команд в

різних областях (яким інколи так важко опинитися в дин час в одному місці). Таким чином, аудиторія сервісу досить широка. Що можна робити: малювати, використовувати автофігури, писати замітки, клеїти стікери і залишати коментарі до різних елементів, прикріплювати зображення – як з комп'ютера, так і з мережі; завантажувати pdf-файли і ваші Google docs і переглядати їх прямо з RealtimeBoard; створювати швидкі прототипи – вбудована бібліотека шаблонів для інтерфейсів дозволяє створювати прототипи для сайтів і мобільних додатків; проектувати ментальні карти, використовуючи можливість встановлювати зв'язки між елементами, схеми можна вистроювати із усього, що знаходиться на дошці: стікерів, картинок, документів; обговорювати проекти та ідеї з колегами, партнерами та друзями в чаті, залишати коментарі до будь-яких елементів. RealtimeBoard розвивається швидкими темпами і в майбутньому планується розвиток інструментів visual thinking, які дозволять зробити роботу з інформацією ще більш простою і приємною, а головне – продуктивною.

Отже, сервіси Веб 2.0 для бібліотек це:

- канали неформальної комунікації;
- способи мотивації розвитку професійної сфери;
- засоби залучення аудиторії користувачів;
- PR-інструменти;
- інструменти бібліотечного маркетингу;
- «креативне» доповнення офіційних веб-сайтів бібліотек;
- інструменти просування продуктів, послуг та сервісів

Технології Веб 2.0 в діяльності методичних служб

Складність завдань, які постали перед бібліотеками в сучасних умовах, посилили значимість методичної служби. Її девізом стає **«ТРАДИЦІЇ + ІННОВАЦІЇ»**. Нове розуміння методичної діяльності передбачає її науковість та творчість.

Пріоритетними напрямками методичної роботи можна вважати:

- зміна професійної психології бібліотечного персоналу;
- створення нових інформаційних продуктів і послуг;
- освоєння та впровадження нових бібліотечних технологій;
- створення системи безперервної бібліотечної освіти;
- формування інноваційного менеджменту;
- стимуляція інноваційного мислення;
- методичний моніторинг діяльності бібліотек регіону та прогнозування їхнього розвитку і т.д.

Сьогодні методисти вже не кажуть “роби так”, а підказують або пропонують, що можна запозичити з того чи іншого досвіду, які інновації доцільно запровадити в своїй бібліотеці. Тобто методисти стають порадиниками для бібліотек, відмовляючись від директивної місії керівників. Сучасна методична робота носить консультативний і рекомендаційний характер.

У бібліотечній галузі довгий час існувала потреба в упорядкуванні процесів, пов'язаних з формуванням, поданням, обробленням, зберіганням та використанням звітності.

Програма «Бібліоміст» спільно з Міністерством культури України та Національною парламентською бібліотекою України (НПБУ) вже декілька років активно працювали над створенням електронної системи моніторингу мережі публічних бібліотек України (ЕСMaP).

Що ж представляє собою електронна система моніторингу мережі публічних бібліотек України?

ЕСМаР створено для збору, зберігання та обробки даних, які надаються публічними бібліотеками України за визначеним переліком показників. Інформація від бібліотек здається в режимі онлайн, зберігається на окремому сервері, і доступна для користувачів системи з будь-якого комп'ютера, підключеного до Інтернету.

Переваги електронної системи звітності:

- § Швидкість збору та обробки даних
- § Швидкий доступ до повної інформації про кожну бібліотеку
- § Можливість різнобічного аналізу
- § Можливість контролювати процес заповнення звітів та стимулювання його
- § Надійність розрахунків та зменшення вірогідності механічних помилок
- § Економія коштів на оформлення та доставку паперових звітів, економія часу
- § Зручна та проста форма подання статистики
- § Особиста відповідальність за подання статистики.

ЕСМаР
Електронна система моніторингу
базової мережі публічних бібліотек
України

Вхід до системи

Ім'я користувача

Пароль

☐ Запам'ятати мене

[Відновити пароль](#)

Вхід

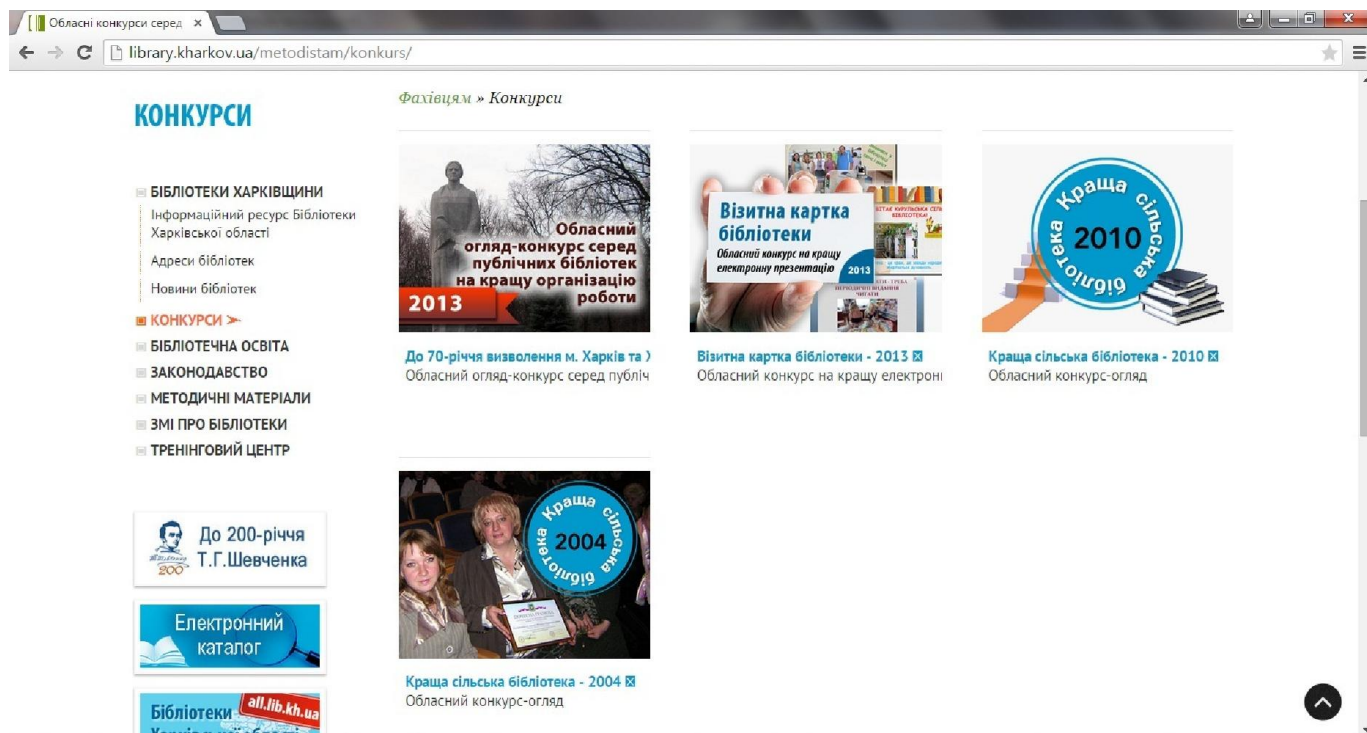
Електронна система звітності - ЕСМаР

У системі передбачені різні рівні організацій, які визначають перелік можливостей у системі кожного користувача. Користувачі – це співробітники певної організації, яку вони представляють, та правами якої користуються у системі. Користувачеві можна надати повний обсяг можливостей, або обмежений – залишивши лише можливість перегляду даних звітів бібліотек.

Багато бібліотек ще й в наш час заповнюють звіти вручну. Система ж СМаР примушує бібліотеки відмовитися від таких старих примітивних форм звітності. Адже в світі сучасних технологій просто нереально вести так роботу. Тепер кожен бібліотекар буде звітувати про свою роботу інтерактивно, що дасть змогу нагально оцінити роботу як кожної бібліотеки в цілому так і побачити глобальну картину бібліотечного життя! СМаР полегшує і модернізує звітну роботу, бо вимагає лише внести дані, а потім вона сама автоматично все порахує і навіть вкаже на помилки! Єдиним мінусом такої системи звітності є те, що не всі бібліотеки мають доступ до мережі Інтернет, або й комп'ютери., адже в ідеалі кожна бібліотека повинна заповнити свій звіт самостійно. Для цього був розроблений оф-лайн додаток, який можна завантажити на комп'ютер, заповнити і потім експортувати знову в систему. Але для цього потрібно мати нове програмне забезпечення на ком'ютері, з чим також виникають проблеми. Тому перш ніж вводити таку систему потрібно було комп'ютеризувати кожну бібліотеку.

Дуже гострою проблемою останнім часом є звуження сфери професійного спілкування бібліотекарів. Через відсутність коштів семінари, наради, науково-практичні конференції проводяться зрідка, значно обмежено контакти з бібліотечними працівниками інших регіонів.

Фінансові труднощі змушують бібліотеки застосовувати **ЗАОЧНІ ФОРМИ ВПЛИВУ** на своїх колег області, наприклад, такі як **конкурси**. Так в 2004 році Харківською ОУНБ було проведено обласний огляд-конкурс «Краща сільська бібліотека», за допомогою якого оцінювалась ефективність роботи бібліотек учасниць конкурсу. Через 6 років його провели знову. Але вже з'явилися нові номінації, такі як «Використання нових технологій в роботі сільської бібліотеки» та «Краща мультимедійна презентація бібліотеки».

Конкурси для публічних бібліотек Харківської області

В 2013 році було проведено обласний конкурс на кращу електронну презентацію «Візитна картка бібліотеки». Бібліотеки мали можливість продемонструвати здатність до використання нових інформаційних технологій для надання традиційних та інноваційних послуг, соціокультурної діяльності, формування позитивного іміджу бібліотек у суспільстві.

В практику роботи книгозбірень впроваджено скайп-консультування, скайп-конференції, вебінари.

Вебінар (тип веб-конференції) – «віртуальний» семінар, організований за допомогою інтернет-технологій.

Продовжує розвиватися **ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ** науково-методичних відділів. Самостійно та спільно з іншими підрозділами вони здійснюють підготовку методичних порад, методико-бібліографічних матеріалів, консультацій, дайджестів, сценаріїв.

Відповідно до тематики та цілей всю продукцію можна поділити на:

- § регламентуючу;
- § інформаційну;
- § статистично-аналітичну;

- § прогностичну;
- § рекомендаційну;
- § рекламну.

Форми науково-методичної продукції:

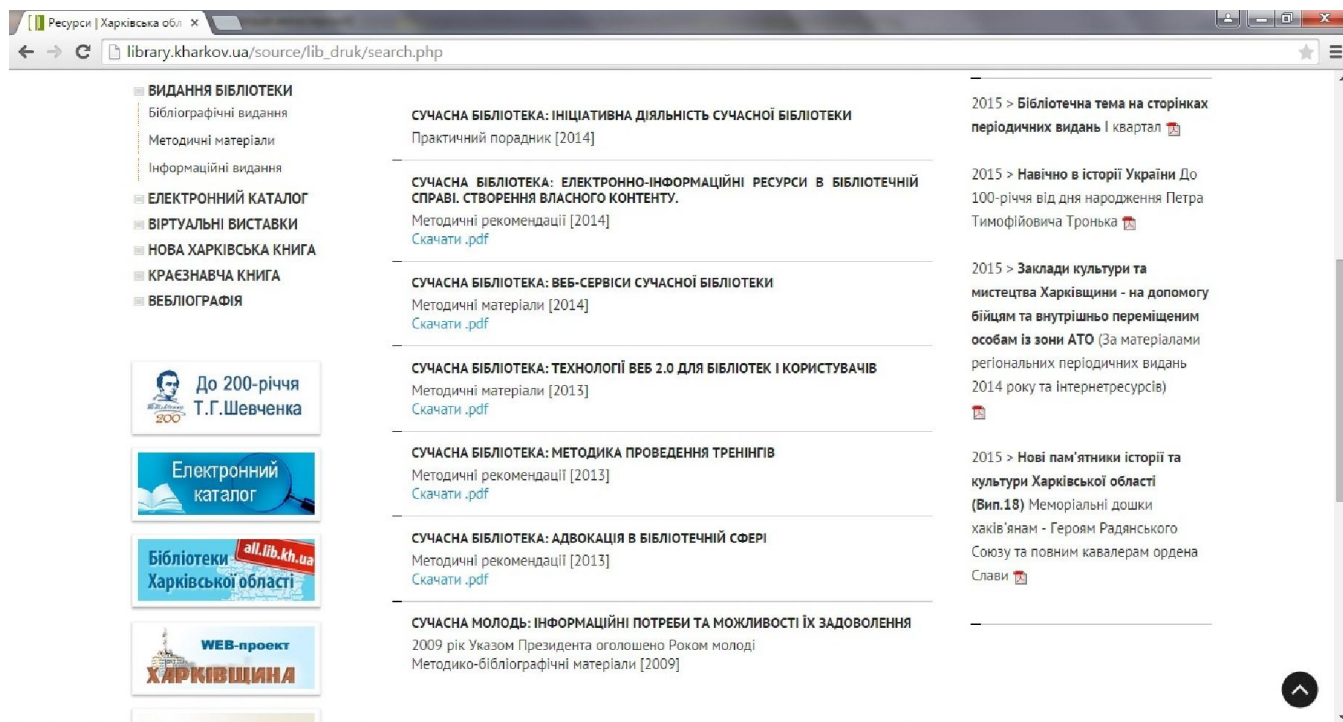
- § інструкції,
- § листи,
- § методичні поради,
- § консультативні довідки,
- § інформаційні огляди,
- § видання з досвіду роботи,
- § експрес-інформації,
- § бюлетені,
- § пам'ятки.

Інноваційні форми методичних матеріалів

1. Бібліотечні студії (цикл занять).
2. Збірник методичних матеріалів “Бібліотечна практика: різноманітність і дієвість”.
3. Калейдоскоп досвіду.
4. “Запровадьте в себе”.
5. Соціологічні дослідження.

Раніше тематика методичних матеріалів в основному була направлена на допомогу вихованню свідомого громадянина, розширення знань молоді з історії краю, екологічне виховання, правовий та соціальний захист бібліотечних працівників та бібліотек, комерційну діяльність тощо.

Нині актуальним є підготовка методичних матеріалів з таких питань: діяльність маркетингових служб бібліотек, складання бізнес-планів, досвід позабюджетного фінансування; організація роботи спільної бібліотеки у нових соціально-економічних умовах; новації у роботі методичних центрів. В сучасних умовах все більше методичні матеріали покликані допомогти бібліотекам ввійти в медіасередовище.

Методичні матеріали на сайті Харківської ОУНБ

Всі видання Харківської ОУНБ розміщені на сайті бібліотеки і кожен, хто має доступ до Інтернет може переглянути їх онлайн або завантажити.

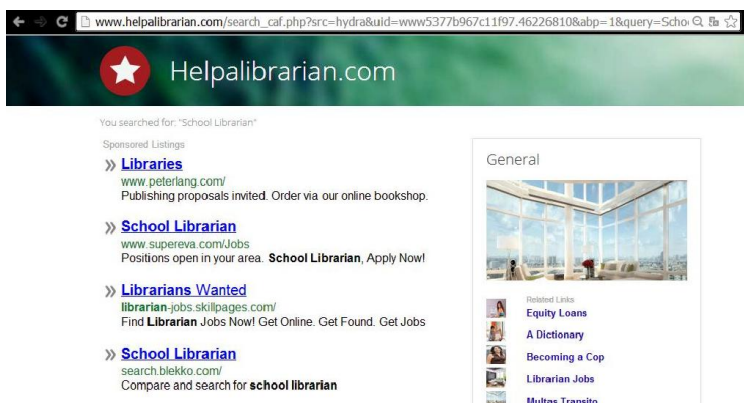
Для підвищення кваліфікації працівників книгозбірень активно використовується така форма навчання як **тренінги**, де застосовуються інтерактивні та ігрові форми навчання.

Ефективність засвоєння матеріалу на тренінгах значно вища, ніж при використанні звичайних форм навчання, бо китайська мудрість гласить: “Скажи мені – і я забуду, покажи мені – і я запам’ятаю, дай мені діяти самому – і я навчуся”.

Регіональним тренінговим центром Харківської ОУНБ, який після завершення програми «Бібліоміст», входить до складу науково-методичного відділу, за 4 роки діяльності було проведено 90 тренінгів для 1250 бібліотечних фахівців.

Консультування залишається основною функцією методичної роботи. Вимоги до сучасного консультування передбачають: знаходження декількох конкретних пропозицій з того чи іншого питання, професійне тлумачення нововведень, змін, термінів, навчання методів самостійного виходу із проблемних ситуацій. Звичайно, найбільш ефективним є консультування на місці.

Із впровадженням комп'ютерних технологій відкривається можливість для створення електронних банків даних методичних консультацій та їх оперативного використання.

Help a librarian – сервіс, який працює по типу «запитань і відповідей» спеціально для бібліотекаря. Розвиток професійної комунікації; віртуальне довідково-бібліографічне обслуговування; бібліотечний консалтинг.

Подібним до нього в Україні діє для фахівців галузі сайт «Бібліотечному фахівцю» (адміністратор – Національна парламентська бібліотека України).

Тут, наприклад, у розділі «Мережа бібліотек України» представлено статистичні дані щодо діяльності бібліотек за останні 10 років. Розділ «Бібліологія» знайомить бібліотекарів із новими професійними виданнями, у тому числі зарубіжною періодикою. Бібліотечним фахівцям надається доступ до повнотекстових версій усіх номерів журналу «Бібліотечна планета», що вийшли друком. Кожен фахівець в розділі «Запитання-відповіді» має можливість задати питання і кваліфіковані працівники нададуть відповідь, віртуальну консультацію. Розділ має архів, тому можна переглянути попередні відповіді, знайти, те що потрібно.

Ще одна складова методичної діяльності - це **ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ БІБЛІОТЕК**. Часто методисти не завжди діляться набутим досвідом з колегами своєї бібліотеки або, якщо говорити про ЦБС, то бібліотеками-філіями. В ідеалі ж повинна бути двоступенева система підвищення кваліфікації кадрів: навчаються самі методисти, а потім навчають працівників інших відділів або бібліотеки в їхньому підпорядкуванні.

Використання деяких інструментів Web 2.0 в роботі методистів з підвищення кваліфікації є **ОБОВ'ЯЗКОВИМ**. Серед них: перегляд онлайн-лекцій, читання блогів фахівців бібліотечно-інформаційної галузі; використання RSS-сервісів для отримання інформації з різних медіа-джерел; інтеграція аудіо та відео підкастів на актуальні теми за індивідуальною або груповою роботою; подання результатів проекту в підгрупі у віртуальних портфелях.

Акцент на інтерактивності та можливості створення віртуальних спільнот є головною якістю, яка робить Web 2.0-інструменти особливо актуальними в бібліотечній безперервній освіті.

Найпопулярніші форми безперервної освіти:

- § курси підвищення кваліфікації,
- § школа сільського бібліотекаря,
- § школа директорів,
- § міжвідомчі конференції,
- § бібліобрифінги,

- § проблемні семінари,
- § заочні семінари,
- § дистанційні семінари,
- § творчі майстерні,
- § школи професійної майстерності,
- § семінари-практикуми.

Однією з головних цілей бібліотечно-інформаційної освіти у сучасних умовах є створення гармонійної системи професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації бібліотечно-інформаційних кадрів, котрі, володіючи знаннями і навиками роботи в комп'ютерно-інформаційній мережі, будуть гідно виконувати завдання збереження і примноження документної спадщини, що зберігається в бібліотечно-інформаційних центрах.

У кожній великій науковій бібліотеці, включаючи обласні, у ЦБС має бути цільова програма постійного навчання, перенавчання та підвищення кваліфікації, поповнення професійних знань працівників з сучасних інформаційних технологій і автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем, взагалі з питань забезпечення пріоритетних напрямів культурно-просвітницької та інформаційної діяльності.

Слід створити таку атмосферу, за якої бібліотечні працівники самі були б зацікавлені в систематичному поповненні власних професійних знань протягом всієї трудової діяльності. В деяких розвинутих зарубіжних країнах, якщо бібліотечний працівник протягом п'яти років суттєво не підвищив свою кваліфікацію, його зарплата зменшується. Продовження освіти повинно здійснюватися безперервно.

Важливою складовою системи підвищення фахового рівня бібліотекарів є професійно-ознайомлювальні тури як в межах України так і за кордон. За організації та сприяння Української бібліотечної асоціації представники керівного складу публічних бібліотек мають можливість відвідати найкращі бібліотеки США, Фінляндії, Німеччини, Франції, Угорщини, Італії, Іспанії, Ізраїлю та інших країн. Такі тури доречно було б організувати і на рівні регіонів. Тобто щоб бібліотекарі мали можливість в межах своєї області відвідувати передові бібліотеки і запозичувати у них їх досвід на практиці.

Важливим аспектом методичного впливу залишається і система “зворотнього зв’язку” – відгук бібліотекарів-практиків про результати впровадження тих чи інших рекомендацій.

Якісно нового змісту набуває методична служба у зв’язку з впровадженням новітніх технологій, автоматизацією бібліотечних процесів, отриманням доступу до всесвітньої мережі Інтернет.

Яким же має бути сучасний методист, щоб успішно виконувати вищеназваний блок функцій: вища освіта, досвід роботи, оперативне реагування, володіння методами аналізування та прогнозування, розуміння молодіжних проблем і шляхів їх вирішення.

Методичні центри сьогодні повинні допомагати бібліотекам перетворити роботу по обслуговуванню читачів на різноманітну, творчу, “знайти своє обличчя” і допомагати не шаблонними рекомендаціями, а індивідуальними, диференційованими порадами, методами експерименту, теоретичними пошуками, оперативною інформацією, в т.ч. про інновації.

Для досягнення цієї мети методичні центри мають вирішувати блок таких питань:

- забезпечення функціонування єдиної системи організаційно-методичного впливу на бібліотечно-інформаційне обслуговування користувачів у регіоні;
 - виявлення, аналіз, узагальнення та поширення досвіду роботи публічних бібліотек;
 - вивчення інновацій та запровадження їх у бібліотеках області;
 - надання консультацій, практична допомога з питань обслуговування;
- координація діяльності бібліотек усіх систем і відомств;
- наукова-дослідна робота; підвищення професійної компетентності бібліотечних працівників;
 - підготовка методичних матеріалів.

Сучасні методи методичної роботи:

- аналіз статистичних, інформаційних, фактографічних документів;
- підготовка узагальнюючих матеріалів;

- проведення комплексу заходів із підвищенням фахового рівня бібліотекарів;

- підготовка та надання методичних консультацій, порад;
- відрядження; практикуми; семінарські заняття; “круглі столи”;
- створення повноцінної системи безперервного навчання.

Впровадження змін потребує широкого залучення кваліфікованих спеціалістів. Разом з тим, не варто нехтувати потенціалом внутрішньо-бібліотечного навчання.

Для керівного складу найбільш раціональною буде організація корпоративних семінарів, спрямованих на створення єдиної команди та вироблення ефективних групових методів взаємодії, навчання повинно характеризуватися високою інтенсивністю. Для його проведення доцільно запрошувати сторонніх консультантів поряд із використанням професійних якостей своїх працівників, які вже пройшли перекваліфікацію. Вибір тем для занять повинен бути корисним бібліотеці. Навчання має проводитися один-два дні з відривом від основної діяльності та за обов’язкової участі керівника.

Для середнього та молодшого персоналу доцільно використовувати різні тренінги, як правило, вони ефективні для відпрацювання і опанування новими технологіями, що входять у практику бібліотеки.

Досить корисним для бібліотеки є залучення зовнішніх консультантів, які надають свій досвід і знання для здійснення змін самою бібліотекою: “Нові модулі бібліотечного навчання”, “Формування пакету документів на всі технологічні бібліотечні процеси”.

Складовими частинами методичної роботи є:

- планування, консультування по основних напрямках діяльності бібліотек,
- визначення чіткої мети кожної ЦБС,
- визначення цільових програм.

Актуальні теми для семінарів, конференцій: “Використання нових технологій – зростання іміджу сучасної бібліотеки”, “Інноваційний менеджмент у формуванні

позитивного іміджу бібліотеки”, “Правове забезпечення бібліотечно-інформаційної діяльності” тощо.

Яким же має бути сучасний методист, щоб успішно виконувати вищеназваний блок функцій: вища освіта, досвід роботи, оперативне реагування, володіння методами аналізування та прогнозування, розуміння молодіжних проблем і шляхів їх вирішення.

Обласним бібліотекам необхідно виробити нову найбільш ефективну стратегію методичної взаємодії з бібліотеками області. Ця стратегія повинна ґрунтуватися на провідних принципах методичної діяльності, дотримання яких сприятиме появі конкретних позитивних результатів.

В бібліотеках необхідно розробити «Концепцію розвитку методичної роботи на період рр.» та створити конкретний механізм її реалізації. Реальними пріоритетами у концепції, що визначають методичну політику в області, мають стати:

- § Аналіз і прогнозування розвитку бібліотек в кожному районі області;
- § Вирішення організаційних проблем функціонування бібліотек в сучасних умовах, забезпечення стратегії їх професійного розвитку;
- § Зміна професійної психології бібліотечного персоналу;
- § Управління інноваційними процесами в ЦБС області, пошук і розробка нових моделей розвитку бібліотек регіону;
- § Організація і моніторинг інноваційної діяльності публічних бібліотек області;
- § Створення системи безперервної професійної освіти персоналу бібліотек області, проведення заходів, що спрямовані на розвиток інноваційного мислення;
- § Розвиток широких професійних контактів;
- § Об'єднання зусиль методичних центрів обласної наукової, дитячої та юнацької бібліотеки на розробку єдиних методологічних та методичних підходів щодо вирішення проблемних питань управління бібліотечною справою в регіоні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. RealtimeBoard: онлайн-доска для работы над вашими идеями и проектами [Электронный ресурс] // CATALOGR. – Электрон. дан. – Режим доступа: <http://catalogr.ru/job/realtimeboard-onlajn-doska-dlya-raboty-nad-vashimi-ideyami-i-proektami/>, свободный. – Загл. с экрана. – Текст на экране на рус. языке.
2. Twitter [Электронный ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія: веб-сайт. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/Твіттер>. - Назва з екрана.
3. YouTube [Електронний ресурс]: [сервіс, що надає послуги хостингу відеоматеріалів]: Web-сайт / YouTube, LLC. – Електрон. дані и прогр. – Сан-Бруно (Каліфорнія, С ША), 2010. – Режим доступу: <http://www.youtube.com>. – Назва з екранах.
4. Бабич В. До проблем підготовки кадрів бібліотечно-інформаційної сфери [Текст] / В. Бабич // Бібліотечна планета. - 2005. – № 2. – С. 5-11.
5. Башун О.В. Тренінг як форма навчання бібліотекарів [Текст] / О.В. Башун // Короленківські читання 2012. Взаємодія та партнерство бібліотек у регіональному інформаційному просторі: матеріали XV всеукр. наук.-практ. конф. Харків, 11 жовт. 2012 р. / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г. Короленко ; [уклад. Н.І. Капустіна]. – Харків, 2013. – С. 207-210.
6. Блог [Электронный ресурс] // Википедия. – Режим доступа: <http://ru.wikipedia.org/wiki/Блог>, свободный. - Загл. с экрана.
7. Використання комп'ютерних технологій у методичній діяльності [Електронний ресурс] : метод. поради / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г. Короленка ; уклад. Г.Д. Ковальчук, Н.М. Кучерява. – Харків, 2007. – 26 с. – Режим доступу: <http://ru.calameo.com/read/000632945c339a3d76440>, вільний. – Назва з екрану. – Текст на екрані укр.мовою.
8. Вікіпедія: вільна енциклопедія [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/>.
9. Все газеты мира на одной карте! [Электронный ресурс] // Библиотека без барьеров. – Электрон. дан. – Режим доступа: http://om222.blogspot.com/2011/05/blog-post_9978.html, свободный. – Загл. с экрана. – Текст на экране на рус. языке.

10. Животовська В. Науково-методична діяльність бібліотек: традиції, інновації, перспективи [Текст] / В. Животовська // Бібліотечний форум України. – 2005. - № 2. – С. 24-27.
11. Зайченко Н. Якою повинна бути методична служба? [Текст] / Н. Зайченко // Бібліотечна планета. – 2002. – № 4. – С. 33.
12. Іванова С.М. Проблема підвищення інформаційної грамотності працівників бібліотеки [Електронний ресурс] / С.М. Іванова // Інформаційні технології і засоби навчання. – Електрон. текст. данні. – 2010. – № 1. – Режим доступу: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>, вільний. – Назва з екрану. – Текст на екрані укр. мов.
13. Людвік Н. Вебінар як нова форма професійного спілкування [Текст] / Н. Людвик // Бібліотечна планета. – 2012. – № 1. – С. 19-22.
14. Мар'їна О.Ю. Бібліотеки та соціальні медіа: технологія взаємодії [Текст] / О. Мар'їна // Вісн. Кн. палати. – 2012. - № 8. – С. 19-20.
15. Мар'їна О.Ю. Бібліотека в сучасному медіапросторі [Текст] / О.Ю. Мар'їна // Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матеріали міжнар. наук. конф., 2012 р. / О.Ю. Мар'їна ; Харк. держ. акад. культури. – Харків, 2012. – С.181-182.
16. Мар'їна О.Ю. Веб-технології в бібліотеках: нові можливості розвитку комунікаційного середовища [Електронний ресурс] / О.Ю. Мар'їна // Вісник ХДАК – Електрон. текст. данні. – 2012. – Вип. 36. – Режим доступу: <http://www.science-community.org/ru/system/files/23.pdf>, вільний. – Назва з екрану. – Текст на екрані укр. мов.
17. Мар'їна О.Ю. Використання краудсорсинг-технологій у діяльності зарубіжних бібліотек [Електронний ресурс] / О.Ю. Мар'їна. – Електрон. текст. данні. – Режим доступу: <http://ru.calameo.com/read/0018096121fb45934a88c>, вільний. – Назва з екрану. – Текст на екрані укр. мов.
18. Матлина С. Методическая деятельность как способ управления инновационными процессами [Текст] / С. Матлина // Роль методичної служби у забезпеченні професійної компетентності бібліотекаря: матеріали II Всекур. школи

методиста, 2-5 листоп. 2009 р. / М-во культури і туризму України, ДЗ “Нац. парлам. б-ка України” ; уклад. О. Зозуля. – Київ, 2010. – С. 58-61.

19. Методична діяльність публічних бібліотек: сучасний стан (Аналіт. огляд за 2000-2003 рр.) [Текст] / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г. Короленко ; уклад. Г.Д. Ковальчук. – Харків, 2003. – 24 с. – (У б-ах Сх. України).

20. Национальная библиотека Удмуртии с использованием технологий wiki [Электронный ресурс] // Библиотека без барьеров : блог Центра для читателей со спецпотребностями Херсонской областной универсальной научной библиотеки им. О. Гончара. – Электрон. дан. – Режим доступа: http://om222.blogspot.com/2010/07/blog-post_3311.html, свободный. – Загл. с экрана. – Текст на экране на рус. языке.

21. Ріхтер, Г. Використання інтернет-технологій у роботі методичних служб [Текст] / Г. Ріхтер // Бібліотечний форум України. – 2013. – № 4. – С. 13-14.

22. Романюк О. Блог методиста як інструмент для професійного розвитку бібліотекарів та впровадження бібліотечних інновацій [Електронний ресурс] / О. Романюк // Бібліотечна планета. – 2012. – № 2. – С. 18-20.

23. Сорокин И.В. Технологии Web и Web 2.0 как средства интеграции библиотек в современную электронную среду [Электронный ресурс] / И.В. Сорокин, А.В. Скалабан // Вестник БАЕ. – Электрон. дан. – 2011. – № 2. – Режим доступа: <http://rep.bntu.by/bitstream/handle/data/1806/54-58.pdf?sequence=4>, свободный. – Название с экрана. – Текст на экране на рус. языке.

24. Соціальна мережа [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія : веб-сайт. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Соціальна_мережа. – Назва з екрана.

25. Сутыгина И.Е. Новые библиотечные сервисы [Электронный ресурс] / И.Е. Сутыгина. – Режим доступа: http://unatlib.org.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=1956&catid=1, свободный. – Загл. с экрана.

26. Талалаєвська М. Використання інформаційно-комунікативних технологій у методичній діяльності бібліотек [Текст] / М. Талалаєвська // Бібліотека

і книга у контексті часу : зб. наук. ст. Міжнар. наук.-практ. конф. 11-13 трав. 2006 р.
м. Київ / Нац. парлам. б-ка України. – Київ, 2006. – С. 225-238.

27. Технологии Web 2.0 в библиотеках [Электронный ресурс]: рекомендации, полезная информация, ссылки // Луганская областная универсальная научная библиотека им. М. Горького. – Электрон. дан. – Режим доступа: http://www.library.lg.ua/rus/kollegam_metod.php?filename=2012_03_22_14_06_23.html&name=%22%D2%E5%F5%ED%EE%EB%EE%E3%E8%E8+Web+2.0+%E2+%E1%E8%E1%EB%E8%EE%F2%E5%EA%E0%F5%22, свободный. – Загл. с экрана. – Текст на экране на рус. языке.

28. Трачук Л. Бібліотечний блог як прояв концепції «Бібліотека 2.0» [Електронний ресурс] / Л. Трачук. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vkp_2012_9_8.pdf, вільний. – Назва з екрана.

29. Федоров А.О. Как продвигать библиотеку в Твиттер [Текст]: секреты "кухни" библ. микроблога / А.О. Федоров, И.В. Юрик ; Рос. гос. б-ка. – Москва : Пашков дом, 2013. – 78, [1] с. : ил. – (Библиотека библиотекаря).

30. Что делает библиотекарь в своем блоге? [Электронный ресурс] // Медиатека школы. – Электрон. дан. – Режим доступа: http://bibliomedia.blogspot.com/2009/07/blog-post_02.html, свободный. – Загл. с экрана. – Текст на экране на рус. языке.

31. Шишкин Ю. Технологии Web 2.0 как инструмент формирования современного имиджа библиотеки / Ю. Шишкин // Библиотековедение. – 2010. – № 3. – С. 45-50.

32. Юрик И. Web 2.0 и инновации в библиотечно-информационной практике [Электронный ресурс] / И. Юрик // Бібліотэчны свет. – Электрон. текст. дан. – 2011. – № 4. – С. 25-28. – Режим доступа: <http://libkor.com.ua/index.php?id=6&sid=0&rid=131>, свободный. – Название с экрана. – Текст на экране на рус. языке.